

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ВОЙНАТА В УКРАИНА ВЪРХУ АГРАРНАТА ИКОНОМИКА НА ЕС, В ЧАСТНОСТ ВЪРХУ СЕКТОР „ЗАХАР“

Ивайло Мочуков

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Как да се цитира тази статия / How to cite this article:

Mochukov, I. (2023). Vazdeystviето na voynata v Ukrayna varhu agrarnata ikonomika na ES, v chastnot varhu sektor „Zahar“ (The impact of the war in Ukraine on the EU agrarian economy, particularly in the Sugar sector). *Economic Thought Journal*, 68(1), 73-88 (in Bulgarian). <https://doi.org/10.56497/etj2368104>

To link to this article / Връзка към статията:

<https://etj.iki.bas.bg/macroeconomics-and-monetary-economics/2023/04/05/vazdeystviето-na-voynata-v-ukrayna-varhu-agrarnata-ikonomika-na-es-v-astnost-varhu-sektor-zahar>

Published online / Публикувана онлайн: 05 April 2023

Submit your article to this journal / Изпратете статия за публикуване

<https://etj.iki.bas.bg>

Article views / Статията е видяна:

View related articles / Други подобни статии:

View Crossmark data / Вж. информация от Crossmark:

Citing articles / Цитиращи статии:

View citing articles / Вж. цитиращи статии:

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ВОЙНАТА В УКРАИНА ВЪРХУ АГРАРНАТА ИКОНОМИКА НА ЕС, В ЧАСТНОСТ ВЪРХУ СЕКТОР „ЗАХАР“

Ивайло Мочуков

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме: Анализирано е отражението на войната в Украйна върху селското стопанство и последствията от нея върху храните от първа необходимост. Проучени са нивата на цените и търговията на основните селскостопански продукти преди и след военните действия. Изследвано е тяхното влияние върху европейския селскостопански сектор и мултиплициращия се ефект върху независимия сектор „Захар“. За целта е използван исторически и сравнителен анализ на производството, потреблението и търговията с основни храни. Изведени са три основни причини за сътресенията в сектора вследствие на войната: намалено производство, увеличено потребление и ограничен внос. На базата на резултатите от изследването е предложено решение за преодоляване на очертаните проблеми в сектор „Захар“ в Европейския съюз – да бъде въведена преференциална квота за внос на сурова тръстикова захар, предназначена за рафиниране, в изпитващите дефицит на собствена суровина за преработка на захар членки на ЕС, вкл. и България, както и в държави извън Съюза.

Ключови думи: война; Украйна; сектор „Захар“; ЕС; въздействие

JEL codes: F13; F51; L16

DOI: <https://doi.org/10.56497/etj2368104>

Received 12 February 2023

Revised 26 February 2023

Accepted 10 March 2023

Въведение

Войната между Русия и Украйна променя геополитическата обстановка в световен план и най-вече в Европа. Освен нарушения мир и опустошителните последствия за двете воюващи страни и техните народи тя нанася поредния тежък удар върху световната икономика след пандемията от COVID-19. Най-значими и

унищожителни са ефектите от военния конфликт за селското стопанство и за храните от първа необходимост.

Украйна е един от най-големите производители и износители на слънчогледово масло, царевича и пшеница, което я превръща в сериозен фактор в световната консумация на основни храни. В резултат от военните действия на територията на страната са прекъснати веригите на доставки, поражда се дефицит на основни суровини, настъпва все по-широкомасщабна енергийна криза. Това предизвиква инфлационни процеси с мултиплициращ ефект върху световната и в частност върху европейската и българската икономика.

Силно засегнат е и европейският сектор „Захар“, който е сравнително независим и е сред лидерите в световното производство. Вследствие на военния конфликт започва драстично повишаване на цените на световните борси и на физическите пазари на бялата захар в ЕС, като най-голям ръст (с над 75%) се отчита в дефицитните на захар райони, сред които е и България. Очакванията за периода от началото на военния конфликт до края на 2023 г. са за осезаем недостиг на бяла захар и рекордно 210-процентно покачване на цените. Лавинообразният ефект от високата цена на бялата захар се пренася върху цените на всички продукти от хранително-вкусовата промишленост, влошава конкурентоспособността на сектора и значително засилва инфлационните процеси в Съюза. Особено тежък е проблемът в дефицитните на собствена суровина за производство на захар страни от регион 3 в ЕС, вкл. и нашата.

Във връзка с това по-нататък в представеното изследване са проследени и проучени ефектите от войната в Украйна върху търговията и върху цените на основни селскостопански култури, след което е анализирано нейното въздействие конкретно върху производството, потреблението и вноса на захар в Европейския съюз и в България.

Въздействието на войната в Украйна върху търговията с и цените на основни селскостопански култури

Както посочихме, Украйна е един от най-големите световни производители и износители на селскостопанска продукция – слънчогледово масло, царевича и пшеница. Над 55% от площта ѝ, или повече от 30 млн. ха, са обработваеми и се използват за селскостопански цели, а в земеделието са заети над 14% от украинското население. Страната произвежда една трета от слънчогледовото масло и слънчогледовия шрот в света и осигурява почти 50% от световния експорт на тези суровини, а заедно с Русия са износители на 30% от пшеницата, необходима за задоволяване на световното потребление (вж. табл. 1).

Таблица 1. Производство и експорт на селскостопанска продукция в Украйна, 2021 – 2022 г.

Продукт	Производство			Износ		
	Обем 1000 МТ*	Ранг сред световните производители	% от световното производство	Обем 1000 МТ	Ранг сред световните износители	% от световния износ
Царевица	41,900	6	3,50	23,000	4	12
Пшеница	33,000	7	4,30	19,000	5	9
Слънчоглед	17,500	1	30,60	75	9	3
Ечемик	9,900	4	6,80	5,800	3	17
Слънч. масло	5,676	2	30,60	4,950	1	46
Слънч. шрот	5,452	2	27,50	4,100	1	54
Рапица	3,015	6	4,20	2,700	3	20

* Metric ton (метричен тон).

Източник: Foreign Agricultural Service. USDA, 2022, July.

Износът на селскостопанска продукция от Украйна е 41%, или 27,8 млрд. дол. от общия годишен износ на страната, възлизащ на 68 млрд. дол. (табл. 2).

Таблица 2. Износ на селскостопанска продукция от Украйна за 2021 г. (млрд. дол.)

Продукт	Стойност	Топ пазари		
Общо	27,8	ЕС 7,7	Китай 4,2	Индия 2,0
Слънч. масло	6,4	Индия 1,9	ЕС 1,9	Китай 0,9
Царевица	5,9	Китай 1,9	ЕС 1,8	Египет 0,5
Пшеница	5,1	Египет 0,9	Индонезия 0,7	Турция 0,4
Рапица	1,7	ЕС 1,1	Пакистан 0,2	Великобритания 0,2
Ечемик	1,3	Китай 7,7	Турция 0,2	Саудитска Арабия 0,1
Слънч. шрот	1,2	Китай 7,7	ЕС 0,3	Беларус 0,1

Източник: Foreign Agricultural Service. USDA, 2022, July.

Както беше споменато, Украйна е най-големият производител на слънчогледови семена, масло и шрот в света, като производството е съсредоточено в източните и в югоизточните ѝ райони. Слънчогледът е най-отглежданата култура в страната и носи най-голям експортен приход – 7,6 млрд. дол. за 2021 г. Украйна произвежда една трета от слънчогледовото масло в света и осигурява половината от световния експорт. През 2021 г. нейният износ на слънчоглед е на стойност 6,4 млрд дол., като топ пазарите, за които изнася, са Индия (31%), ЕС (30%) и Китай (15%). Слънчогледовият шрот, който се изнася от Украйна, задоволява над две трети от световната

консумация през 2021 г. Експортът му възлиза на 1,2 млрд. дол., а най-големите пазари са Китай (48%), ЕС (25%) и Турция (7%).

Царевицата е втората по експортни приходи след слънчогледа – Украйна е на 6-то място в световната класация на най-големите производители на тази култура, а за маркетинговата 2021 – 2022 г. е четвъртият по големина износител в света. През 2021 г. износът на царевица от Украйна е на стойност 5,9 млрд. дол., като 32% от него са за Китай и 30% за ЕС. Други ключови дестинации са Египет, Иран и Турция. Културата се отглежда от централните до северните региони на страната.

На трето място по експортни приходи за 2021 г. е *пшеницата* с 5,1 млрд. дол. Украйна е седмият най-голям производител на пшеница в света и се очаква да е петият най-голям износител за маркетинговата 2021 – 2022 г. Най-големите пазари на украинска пшеница са Египет, Индонезия и Турция. Производството е съсредоточено в югоизточните райони на страната.

Нарушеният на 24 февруари 2022 г. мир между Русия и Украйна нанася силен удар върху глобалните доставки на храни, което от своя страна създава сериозни притеснения, свързани с опасността от задаваща се световна хранителна криза. В резултат от това борсовите цени на основните селскостопански продукти реагират светкавично, като най-фрапиращи са разликите при слънчогледа (вж. фиг. 1 и 2), царевицата (фиг. 3 и 4) и пшеницата (фиг. 5 и 6).

● Слънчоглед

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HLZ22/futures-prices>

Фигура 1. Борсова цена на слънчогледа за последните 5 години
(09.2017 – 09.2022)

Данните от фиг. 1 показват, че от септември 2017 до септември 2022 г. най-ниските цени на слънчогледа на световната борса са малко над 4900 южноафрикански ранда (ZAR) за тон, като в началото на периода те са стабилни с малки разлики до 2020 г. Най-високи цени – 12 000 ZAR, или над 249% ръст за 5-годишния период, са отчетени през март 2022 г., т.е. малко след обявяването на войната в Украйна. След като започват да се покачват в резултат от военния конфликт, през последната една година са регистрирани най-високите борсови цени на слънчогледа от началото на разглеждания период до този момент с нива от 8191 до 10 306 ZAD (фиг. 2).

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HLZ22/futures-prices>

Фигура 2. Борсова цена на слънчогледа за последната една година
(09.2021 – 09.2022)

● Царевица

Ръстът на цената на царевичата през разглеждания период е над 240%, с най-ниски нива (148 евро/т) в края на 2017 г. и най-високи (360 евро/т) през май 2022 г. Във фиг. 3 ясно се вижда стабилната ниска цена на царевичата през първите две трети от периода и драстичното увеличение от 2022 г.

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HME22/futures-prices>

Фигура 3. Борсова цена на царевичката за последните 5 години (09.2017 – 09.2022)

За последната една година най-ниската цена на царевичката е малко под 200 евро/т. В началото на военния конфликт между Украйна и Русия тя бележи ръст от 248 евро/т, а през юни 2022 г. достига рекордни върхове от 360 евро/т, т.е. повишава се с 80% за 4 месеца. През последните 6 месеца от периода (от февруари до август 2022 г.) цената на царевичката отбелязва исторически най-високите си борсови нива (фиг. 4).

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HME22/futures-prices>

Фигура 4. Борсова цена на царевичката за последната една година (09.2021 – 09.2022)

- Пшеница:

Цената на пшеницата не прави изключение. За последните 5 години ръстът на нивата ѝ на световната борса е по-висок в сравнение с царевичата и със слънчогледа – от 150 евро/т в началото на периода до пик от над 430 евро/т в края на май 2022 г., или разлика от 286%. През първите 4 години цените варират с около 70 евро/т, или максимум 46% – от 150 евро/т до 220 евро/т, а най-голямото увеличение е през последната 1 година (фиг. 5).

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/ZCZ22/futures-prices>

Фигура 5. Борсова цена на пшеницата за последните 5 години
(09.2017 – 09.2022)

Непосредствено след инвазията на Русия в Украйна борсовите цени на пшеницата започват да бележат стабилен ръст – първият пик до 249 евро/т е отбелязан на 24 февруари 2022 г. Оттогава досега техните нива не са падали под 320 евро/т, а средната цена за шестмесечния период от над 350 евро/т е исторически рекорд за най-високи борсови цени на тази култура (фиг. 6).

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/ZCZ22/futures-prices>

Фигура 6. Борсова цена на пшеницата за последната 1 година
(09.2021 – 09.2022)

Лавинообразните ефекти от войната, довели до срив на икономиката, се допълват в значителна степен и от *ескалация глобален проблем с енергийната криза*. Конфликтът между Украйна и Русия предизвиква съществено увеличение в цената и сериозни затруднения в доставките на енергия в световен мащаб. Това принуждава голяма част от страните да се откажат от зелените инвестиции, които са предприели, и да се обърнат в краткосрочен план към петрола, въглищата и природния газ.

В най-затруднено положение са държавите от ЕС, тъй като произвежданата в Съюза енергия е достатъчна да покрие едва 42% от неговите нужди. Останалите 58% са от внос, и то най-вече от Русия – над 60% от вноса на твърди изкопаеми горива (предимно въглища) и над 43% от внесенения газ и от основните количества суров нефт. В резултат от това общият ръст на цените на енергията и на горивата за ЕС от 2 години насам е над 170%.

С началото на войната заедно с повишените цени на селскостопанските култури и високата цена на енергията и горивата се обособява и още един кардинален проблем. Нарушават се свободните логистични потоци и глобалните вериги на доставки, което води до ограничен достъп до суровините, произвеждани от Украйна и Русия. Преди войната основният износ от двете страни се е осъществявал по море, но сега поради огромния риск достъпът до Украйна е практически невъзможен. Корабособствениците най-често отказват да изпращат съдовете си до черноморските пристанища, а ако надмогнат опасенията си,

го правят на изключително високи цени. Това от своя страна оскъпява, натоварва многократно и забавя съществено превозите от алтернативни доставчици по вода. Жп превозът от Украйна пък е ограничен поради разликата в широчината на релсите с тези в ЕС, което налага стоките да се местят на други вагони на европейската граница. Автотранспортът е силно лимитиран не само поради високата цена на горивата, но и заради трудностите при осигуряването на зареждане с гориво за обратен курс след доставка или за товарене от Украйна.

Въздействието на войната в Украйна върху производството, потреблението и вноса на захар в ЕС и в България

Изброените значими проблеми оказват неблагоприятно влияние върху всички сфери на икономиката в световен и конкретно в европейски мащаб. Дори сектори, в които ЕС се смята за един от лидерите в производството, с обеми, достатъчни да покрият вътрешното потребление, започват да изпитват големи затруднения. *Такъв е и индиректно засегнатият сектор „Захар“, който се сблъсква с множество негативни ефекти, мултиплициращи се върху производството, потреблението и вноса на захар.*

Европейският съюз е третият в света производител на захар. По информация на Генералната дирекция „Земеделие“ към Европейската комисия и Експертната група по обща организация на земеделските пазари (AGRI G4) данните за баланса през последните 2 години (2021 – 2022) са, както следва:

- предходни запаси от минали години – във всяка следваща година те са положително число и варират от 1,3 млн. до 1,9 млн. т;
- производство – около 16 млн. т бяла захар;
- потребление – около 15 млн. т;
- внос – около 2 млн. т;
- износ – около 3 млн. т.

Първата причина за сътресенията в сектор „Захар“ в ЕС след обявяването на военното положение е свързана с производството на захар. Основната част (над 80%) от него е концентрирана в няколко страни – Франция, Германия, Полша и Белгия. Останалите държави са с производство, много по-малко от потреблението им, и разчитат на внос или на доставка от страните членки от цвекловия пояс.

Свиването на обработваемите площи и възпрепятстваният експорт на слънчоглед, царевица и пшеница се отразяват и върху производствата на другите селскостопански култури. Украйна осигурява над 52% от царевичата и над 72% слънчогледовото и рапичното масло, внасяни в ЕС. Вследствие на нарушените логистични потоци и на ограничения внос на тези култури от Украйна в Съюза

се формира дефицит, което повишава търсенето им и съответно техните цените се покачват. Поради това за европейските фермери става много по-изгодно и по-привлекателно да отглеждат царевица, пшеница, рапица и слънчоглед вместо захарно цвекло. Тъй като обработваемите площи са ограничени, битката за реколта се определя от най-добрата възвръщаемост от хектар. Така захарното цвекло губи ценово предимство пред превърналите се в дефицитни земеделски култури (царевица, слънчоглед, рапица и пшеница). Според оценка на AGRI G4 от юни 2022 г. прогнозираният спад на база намаляването на обработваемите площи с цвекло е 61 600 ха (табл. 3).

Таблица 3. Обработваеми площи с цвекло за стопанската 2021 – 2022 г. (октомври – септември) спрямо стопанската 2022 – 2023 (октомври – септември)

Държави	Очаквани	Финални	Разлика
	Площи, хил. ха 2022/2023 г.	Площи, хил. ха 2021/2022 г.	2022/2023 спрямо 2021/2023 г.
Белгия	53,2	55,1	-1,9
България	0	0	0
Чехия	54,9	58,0	-3,1
Дания	31,8	33,2	-1,4
Германия	351,6	350,4	1,3
Гърция	0	0	0
Испания	25,5	27,5	-2
Франция	348,2	356,3	-8,1
Хърватия	10,3	11,6	-1,3
Италия	26,8	27,9	-1,1
Литва	13,5	15,8	-2,3
Унгария	8,6	10,5	-1,9
Холандия	83,7	82,6	1,1
Австрия	35,5	37,9	-2,4
Полша	225,2	250,6	-25,4
Португалия	0	0	0
Румъния	8,5	20,2	-11,7
Словакия	20	22,1	-2,1
Финландия	11,3	11,3	0
Швеция	29,4	28,7	0,7
Общо за ЕС	1338,0	1399,7	-61,60

* Данните са обобщени съгласно Регулация на ЕК R2017/1185, пар. 6(2), Анекс III.2.A „Цвеклови площи за производство на захар, вкл. производство на биоетанол от захарен сироп“ (вж. European Commission, 2022, 30 June).

Източник: AGRI G4.

За да запазят интереса на земеделците и да намалят загубата на площи и засяването им с други култури, най-големите фирми – производители на бяла захар от цвекло във Франция, Германия, Полша и Белгия, обявяват по-високи изкупни цени за следващата реколта. На места ръстът в изкупната цената спрямо предходната година е над 80%. Значително се покачва и цената на азотните торове, нужни за отглеждането на цвеклото, където основният ценообразуващ компонент е газта. Същото е и при производството на захар във фабриките за цвекло. В ЕС почти 90% от тях работят на газ, а енергията формира около 70% от себестойността на бялата захар. Поради опасенията за ограничени наличности на синьото гориво в пика на производство (септември – декември 2022 г.) много от тези фабрики започват да инвестират в алтернативни енергоизточници.

Това, заедно с инфлационните процеси и ръста на цената на работната ръка, предизвиква неколkokратно повишаване на себестойността на произвежданата бяла захар. По неофициална информация от един от най-големите производители в ЕС – немската фирма „Зюдцукер“, разликата в очакваните себестойности на новата реколта спрямо тази от предходната година е над 120%.

Втората причина за проблемите в европейския сектор „Захар“ вследствие на войната е *ръстът в потреблението*. По данни от Върховния комисариат на ООН за бежанците (ВКБООН) към 11 юли 2022 г. общият брой бежанци от Украйна е 10 350 489. От тях основният поток – 6 307 137, е към Европа, като официално регистрирани за временна защита са 3 782 154 човека. При средногодишна консумация на 30 кг захар на човек от населението увеличената консумация в Европа (ако се вземат предвид официално регистрираните бежанци) се оценява на 113 464 тона. Към това трябва да се добави и нараналото потребление от страна на европейските производители в хранително-вкусовия сектор поради спрелия внос на храни със съдържание на захар от Украйна. Особено голям е ръстът при захарните, сладкарските, шоколадовите и хлебните изделия.

По информация от общото събрание на Асоциацията на европейските търговци на захар ASSUC от 29.07.2022 г. общото покачване на консумацията в резултат от бежанската вълна и увеличеното индустриално производство е над 500 хил. МТ, като над 60% от тях се дължат на реалния брой бежанци, които са повече от официално регистрираните.

Третата причина за сътресенията в сектора е *ограниченият внос на бяла и на сурова захар*. Традиционно Европейският съюз внася около 2 млн. т захар, от които по-голямата част – около 1,4 млн. т, са бяла и сурова захар за рафи-

ниране и около 600 хил. т са под формата на преработени продукти. Вносът е основно за т.нар. дефицитни на собствена суровина (цвекло) райони, т.е. такива, които са най-отдалечени от големите производители на цвекло и нямат подходящи природно-климатични условия за отглеждането му, каквито са например България, Испания, Хърватия, Италия, Португалия, Румъния и Гърция. Тези райони са особено чувствителни, когато производството намалява и консумацията се увеличава, а в такива моменти големите производители на цвекло от ЕС задържат количества за собствено потребление, намаляват доставките и вдигат цените.

Украйна, която има дългосрочно споразумение за свободна търговия с ЕС за 22 хил. т бяла захар, практически спира доставките. Въпреки решението на Съюза от 1 юли 2022 г. за икономическа помощ към страната и за премахване на 98% от митата за внос на редица стоки доставките на захар са нищожни поради огромните логистични проблеми.

Вследствие на войната се ограничават и източниците на бяла захар извън ЕС, особено тези, които са в близост до Украйна. Непосредствено след военния конфликт Молдова, която преди това е внасяла безмитно 38 хил. т бяла захар в Съюза, забранява експорта си с правителствена заповед. Сърбия – другият голям производител с безмитен внос на 198 хил. МТ към ЕС, също съкращава експорта си и повишава изключително много цените поради очакванията за лоша следваща реколта.

С други думи, не само наличностите, но и възможностите за предстоящи доставки в дефицитните на собствена суровина райони и най-вече на Балканите значително намаляват. Единствената адекватна възможност за безпроблемно осигуряване на потреблението е внос на сурова тръстикова захар за рафиниране, но поради задаващата се глобална хранителна криза и нарастващите нужди в Европа другите вносители на тази суровина като Китай, Индонезия и Израел драстично увеличават цените.

Цените на международните борси от началото на военния конфликт също отразяват ограничените наличности и повишеното търсене на захар. За последните 5 години най-ниската цена е 300 дол./т, а най-високата – 570 дол./т, т.е. разлика от 190%. Най-големите ръстове са в края на 5-годишния период, главно през последната 1 година (вж. фиг. 7). От март 2022 г. с началото на военния конфликт, цените достигат рекордните за 5-годишния период нива от 500 дол., като през второто шестмесечие на последната 1 година нивата им не са падали под 510 дол./т (вж. фиг. 8).

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/SWQ20/futures-prices>

Фигура 7. Борсова цена на бяла захар за последните 5 години
(09.2017 – 09.2022)

Източник: <https://www.barchart.com/futures/quotes/SWQ20/futures-prices>

Фигура 8. Борсова цена на бяла захарта за последната 1 година
(09.2021 – 09.2022)

Заклучение

Военният конфликт между Украйна и Русия оказва силно негативно въздействие върху световната икономика и най-вече върху селското стопанство и върху производството на и търговията с храни от първа необходимост, вкл. захар. Опустошителните последици от военните действия за пореден път доказват как един сравнително независим сектор може да бъде сериозно разклатен в контекста на международните катаклизми и колко крехка и взаимосвързана е глобалната икономика.

Представеното изследване показва, че намаленото производство, увеличеното потребление, ограниченият внос и породените в резултат от всичко това опасения, свързани с наличностите на захар, повишават интереса за внос, което от своя страна води до рекордно високи цени на захарта в Европейския съюз. Поради проблемите с логистиката, нарушените вериги на доставка и цената на горивата се очаква тези изключително високи нива да се запазят и през първите шест месеца на 2023 г. Това до голяма степен допринася за увеличаване на инфлацията в Съюза, тъй като бялата захар е една от основните суровини в хранителната индустрия. Отчетеният ръст на цената ѝ от 75% и стремежът към презастраховане срещу бъдещите очаквания за повишение от 210% веднага рефлектират върху стойността на всички продукти от хранително-вкусовата промишленост.

Като част от общността, както и поради факта, че се намира в най-дефицитните на собствена суровина райони, България е изправена пред същите затруднения и проблеми. Нещо повече, тя е с едни от най-високите цени на захар в Съюза, което се отразява отрицателно не само върху доходите на населението, но и върху конкурентоспособността на българската хранителна индустрия на местните и на експортните пазари.

Представеният анализ дава основания за заключението, че преодоляването на зависимостта и справянето с подобни проблеми може да се постигне единствено чрез осигуряване на достъп до конкурентна суровина за преработка на захар. Във връзка с това според нас е необходимо да се въведе преференциална квота за внос на сурова тръстикова захар за рафиниране в дефицитните на собствена суровина райони на ЕС, сред които е и България. Така стратегическият за страната ни сектор „Захар“ би могъл да стане независим, а осигуряването на нуждите на индустрията и на населението да бъде гарантирано и на конкурентни цени.

Конфликт на интереси

Авторът декларира липса на конфликт на интереси.

Използвани източници

Barchart World Stock exchange values:

White Sugar: <https://www.barchart.com/futures/quotes/SWQ20/futures-prices> .

Forex Eur/Dollar: <https://www.barchart.com/forex> .

Maize: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HMU22/futures-prices> .

Corn: <https://www.barchart.com/futures/quotes/ZCZ22/futures-prices> .

Sunflower: <https://www.barchart.com/futures/quotes/HLZ22/futures-prices> .

European Commission. (2022, 30 June). Sugar Market situation AGR G4 – Expert Group
Common Market Organization on Arable Crops, [https://agriculture.ec.europa.eu/
data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/sugar_en](https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/sugar_en) .

Foreign Agricultural Service. US Department of Agriculture, USDA. (2022, July), [https://
www.fas.usda.gov/sites/default/files/2022-07/Ukraine-Factsheet-July2022.pdf](https://www.fas.usda.gov/sites/default/files/2022-07/Ukraine-Factsheet-July2022.pdf)

Publication office of the EU DATA. EUROPA. EU (2022, 21 May). *Refugee flows from Ukraine*, <https://data.europa.eu/en/datastories/refugee-flows-ukraine> .

United Nation Refugee Agency Data portal (2022, 18 August). *Destruction of civilian casualties*, [https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.218048086.15843
07869.1659847633-1711580393.1659846951](https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.218048086.1584307869.1659847633-1711580393.1659846951) .

Ивайло Мочуков е докторант във Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, i.mochukov@gmail.com

Ivaylo Mochukov is a PhD student at St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, i.mochukov@gmail.com

IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE EU AGRARIAN ECONOMY, PARTICULARLY IN THE SUGAR SECTOR

Abstract. The impact of the war in Ukraine on agriculture and its consequences on staple foods are analyzed. The price and trade levels of the main agricultural products before and after the war conflict are studied. Their impact on the European agricultural sector and multiplier effect on the independent sugar sector is explored. A historical and comparative analysis is used to support this research. Three main reasons for instability in the sector because of the war have been identified: reduced production, increased consumption and limited imports. Based on the results of the research, a solution has been proposed to overcome the identified problems in the European Sugar Sector: introducing a preferential quota for the import of raw cane sugar which is intended for refining in countries that lack their own raw material for sugar processing (Region 3 in the EU, including Bulgaria).

Keywords: war; Ukraine; Sugar sector; EU; impact

JEL codes: F13; F51; L16

Как да се цитира тази статия:

How to cite this article:

Mochukov, I. (2023). Vazdeystviето na voynata v Ukrayna varhu agrarnata ikonomika na ES, v chastnot varhu sektor „Zahar“ (The impact of the war in Ukraine on the EU agrarian economy, particularly in the Sugar sector). *Economic Thought Journal*, 68(1), 73-88 (in Bulgarian). <https://doi.org/10.56497/etj2368104>